proLékaře.cz | 16.11.2026

Osobní zprávy

Za prof. MUDr. Jaroslavem Vaňáskem, CSc., dr. h. c.

2. února nás opustil po dlouhé, těžké nemoci ve věku nedožitých 82 let významný představitel české hematologie, učitel a vědecký pracovník prof. MUDr. Jaroslav Vaňásek, CSc., dr. h. c.

Narodil se 18. srpna 1927 v Dolním Újezdě ve východních Čechách v učitelské rodině. Po skončení gymnazijních studií v Litomyšli, městě s bohatou kulturní historií, vstoupil na Lékařskou fakultu UK v Praze, aby svá vysokoškolská studia dokončil jako budoucí vojenský lékař na VLéA v Brně. Po promoci v roce 1951 začal pracovat na katedře organizace a taktiky bývalé Vojenské lékařské akademie v Hradci Králové. Již tehdy upozornil na své mimořádné schopnosti, když v poměrně krátké době se stává náčelníkem této katedry.

V roce 1960 přechází na katedru válečného lékařství při II. interní klinice, kde se s entuziasmem jemu vlastním zapojuje do pedagogického procesu s hlubším zájmem o hematologii. Píše do učebnice vnitřního lékařství kapitoly z hematologie a statě o poškození chladem a vysokou teplotou. Současně se projevují jeho vlohy pro tvůrčí vědeckou práci. V souboru experimentálních prací věnovaných hematologickým aspektům popáleninové nemoci dospívá k prioritnímu závěru o snížené tvorbě erytropoetinu jako jedné z příčin anémie při tomto stavu. Druhou oblastí jeho zájmu je výzkum zaměřený na komplexní přístup k léčbě dřeňového útlumu, včetně použití transplantace kostní dřeně. Jako výtečný organizátor s širokým rozhledem soustřeďuje kolem sebe tým klinických hematologů, radiologů a mikrobiologů a buduje první jednotku intenzivní hematologické péče s reverzní izolací umožňující léčbu těžkých dřeňových útlumů s využitím intenzivní podpůrné léčby včetně koncentrátů destiček. Iniciuje rovněž vznik lymfomové komise za účasti hematologů klinických pracovišť, onkologů a radioterapeutů fakultní nemocnice se zaměřením na současné terapeutické přístupy. Na pozvání prof. R. Waitze, ředitele Centra krevní transfuze a hematologické kliniky ve Štrasburku, je koncem šedesátých let na studijním pobytu v tomto ústavu ve Francii.

V roce 1971 je jmenován náčelníkem Vojenského lékařského, výzkumného a doškolovacího ústavu Jana Evangelisty Purkyně (VLVDÚ JEP) a dosáhl vojenské hodnosti generálmajora. Trvalou upomínkou na jeho působení ve VLVDÚ JEP je internát vojenských studentů se studovnami a velkou posluchárnou a krásný výukový areál s budovami velitelství a vojenských kateder s moderní didaktickou a výpočetní technikou, o jejichž výstavbu se zasloužil. Vzpomínám si, s jakým nadšením mi vyprávěl, čím vším chce studovny v internátě vybavit. Pro mne bylo až nepochopitelné, jak při svém obrovském zatížení spojeném s řízením VLVDÚ JEP dokázal v rámci svých možností docházet i na kliniku a podílet se na práci v hematologické poradně. Společně s prof. Milanem Bláhou vypracoval velmi důležitý a významný systém zdravotnického zabezpečení pro případ havárie jaderných zařízení. Publikoval přes 100 vědeckých prací a proslovil přes 200 přednášek doma i v cizině. Jeho jmenování profesorem pro obor vnitřních nemocí v roce 1979 bylo jen přirozeným oceněním jeho práce odborné, výzkumné, výchovně pedagogické a v neposlední řadě i organizační. K 31. 12. 1987 odešel do zálohy. Ani pak, ve svých 60 letech, však svou zdravotnickou činnost neskončil. V letech 1988 až 1994 se stává přednostou klinického úseku Ústavu hematologie a krevní transfuze v Praze. Svými odbornými znalostmi a organizačními schopnostmi se zde významně podílel na transplantačním programu. Společně s J. Starým, P. Kavanem a J. Vaňáskem jr. vydal monografii *Transplantace kostní dřeně*, která byla oceněna cenou Josefa Hlávky a Českého literárního fondu s Nadáním Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových.

Profesor Vaňásek byl členem výboru ČHS ČLS JEP a po určitou dobu i jeho sekretářem. Společně jsme rovněž byli členy komise pro atestace z hematologie a transfuze. Za jeho zásluhy o rozvoj hematologie mu ČHS udělila čestné členství. Čestným členství ho rovněž poctila Slovenská společnost pro hematologii a transfuziologii. Za dlouholetou úspěšnou spolupráci mu Lékařská fakulta UK v Hradci Králové udělila své nejvyšší vyznamenání, Zlatou pamětní medaili. Vysoký vojenský institut BLR v Sofii mu udělil čestný doktorát. Zastával řadu funkcí v různých výborech a komisích.

Nedlouho před smrtí ho hluboce ranilo úmrtí manželky, se kterou žil v harmonickém manželství a spolu vychovali dva syny, oba lékaře.

Znali jsme se po léta a náš vztah přerostl v přátelství založeném na vzájemné úctě. Poznal jsem ho jako odborníka plně oddaného svému oboru, organizačně velmi schopného, pečlivě plnícího své povinnosti, ale i jako člověka s širokými kulturními zájmy, milujícího literaturu a vážnou hudbu. Při každém styku s ním – a zajisté nejenom já – jsem měl onen povznášející dojem, který pociťujeme ve společnosti lidí oduševněných a ušlechtilých. Tak si ho uchovám ve své paměti.

prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.
II. interní klinika, Oddělení klinické hematologie
FN a LF UK v Hradci Králové